

Kvalitatīvas komunikācijas juridiskie aspekti ārstniecības personu un nepilngadīgu pacientu saskarsmē

Karina Palkova

Rīgas Stradiņa universitāte, Doktorantūras nodaļa, Latvija

Ievads. Viens no svarīgākiem elementiem ārstniecības procesā ir komunikācijas jautājums starp pacientu un ārstniecības personu. Komunikācija tiešā veidā ietekmē ārstniecības procesa kvalitāti. Jo kvalitatīvāka ir saziņa starp pusēm, jo vairāk precīzas un ārstēšanai nepieciešamas un svarīgas informācijas saņem ārstniecības persona. Komunikācija palīdz nodrošināt ne tikai pacienta apmierinātību ar ārstēšanas procesu, bet arī ārstēšanas rezultātus. 2009. gada 20. janvāra Ministru kabineta noteikumos Nr. 60 "Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām" norādīts, ka ārstniecības iestādēm ir pienākums nodrošināt pacienta ārstniecības procesā iesaistīto ārstniecības personu kvalitatīvu savstarpējo komunikāciju, kā arī kvalitatīvu komunikāciju ar pacientu. Ar kvalitatīvu komunikāciju tiek saprasta saziņa starp vairākām personām, kurām paredzētais ziņojums ir veiksmīgi piegādāts, saņemts un skaidri izprotams. Komunikācija ir informācijas apmaiņas veids, tā mēdz būt gan verbāla, gan neverbāla. Iepriekš norādītajam ir būtiska nozīme komunikācijā starp ārstniecības personu un pacientu. Jautājums par komunikācijas kvalitāti starp pusēm kļūst arvien aktuālāks, ko nosaka vairāki faktori. Viens no tiem ir tiesas prāvu skaita palielināšanās ne tikai Latvijā, bet arī Eiropas Savienībā. Vienlaikus aizvien biežāk sabiedrībā parādās jautājumi par komunikācijas kvalitātes problēmām, tiek norādīts uz ārstniecības personu zemo komunikācijas līmeni.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir sniegt ieskatu kvalitatīvas komunikācijas juridiskajā aspektā starp ārstniecības personu un nepilngadīgu pacientu, kas ir svarīgs veselības aprūpes priekšnoteikums. Darba izstrādē tika izmantotas šādas izpētes metodes: zinātniskās literatūras apkopošana un analīze, salīdzināšanas, vēsturiskā un izziņas metode. Tika analizēta juridiskā literatūra, normatīvie akti, zinātniskie raksti un publikācijas, kā arī tiesu prakse un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra.

Rezultāti. Informācija par komunikācijas jautājumiem starp ārstniecības personu un pacientu ir ietverta gan Ārstniecības personu likumā, gan arī Pacientu tiesību likumā, taču normatīvajos aktos nav skaidri definēts, kas ir kvalitatīva komunikācija, nav noteikts arī kvalitatīvās komunikācijas apjoms. Nepastāv arī vienots mehānisms strīdu risināšanā attiecībā uz gadījumiem, kas izriet no pušu nespējas nodrošināt kvalitatīvas komunikācijas minimālu apjomu.

Secinājumi. Pastāv tiesiska rakstura problēmas jautājumā par kvalitatīvas komunikācijas starp pacientu un ārstniecības personu definējumu un tās nodrošināšanu. Pušu nespēja nodrošināt kvalitatīvu komunikāciju ārstēšanas procesā rada strīdīgas situācijas, kuras pusēm nākas risināt tiesas ceļā. Ārstēšanas procesā iesaistītās puses (ārstniecības persona vai patients) var aizstāvēt savas tiesības, kas izriet no nekvalitatīvās un neefektīvās komunikācijas pušu starpā, pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmi, kas nosaka, ka nepamatota tiesību aizskārums gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu, kā arī pamatojoties uz Pacientu tiesību likuma 5. panta otro daļu, kurā noteikts, ka pacientam ir tiesības uz laipnu attieksmi, kvalitatīvu un kvalificētu ārstniecību. Šajā gadījumā patients savu tiesību aizsardzību, kas izriet no pušu kvalitatīvas komunikācijas nodrošināšanas, var īstenot civiltiesiskā kārtībā, saņemot morālā kaitējuma atlīdzināšanu, vai iesniedzot attiecīgā rakstura iesniegumu Ārstniecības riska fondā.